

Κατὰ τὸν νόμον αἱ διαθῆκαι δὲν ἔχουσι τὸ βέβαιον, ἐὰν δὲν ἔχωσι τὴν σύστασιν κατὰ τὰ κανονισθέντα δι' αὐτὰς τρία νόμιμα.

Ἡ συνθήθεια δὲ ἡμῶν γνωρίζει ὡς βεβαίας καὶ σταθερὰς διαθήκας καὶ ὅσας γράφονται παρ' ἄλλων καὶ ὑπογράφονται ἀπὸ μόνον τὸν διαθέμενον· πρὸ δὲ ὡς τοιαύτας παραδέχεται καὶ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ διαθέμενος, διατρέχων τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον, ἤθελε διατάξει προφορικῶς παρόντος ἑνὸς μόνου ἱερέως.

Ἐν Στεμίτῃ τῇ 12 Μαΐου 1833

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς κωμοπόλεως

Ἰωαννης Ἱερεὺς Σακελλαρίου

Σ. Θεαγένης	γιώργις αλεξίς	νηκολάκης κανδρῆς
παναγιώτης Καβελάρης	αναγνώστης μαρίνης	γιάννης πατρινὸς
παναγιώτης πρωτοπαλά		ανασταῆς κουβαρᾶς
		παναγιωτ. καραβόγγοργας

31. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΣΠΑΡΤΗ¹

32. ΑΝΔΡΟΥΣΑ.

Ἀριθ. 106

Ἀρ. πρ. 783

Ἐν Ἀνδρούσῃ τὴν 22 Ἰουλίου 1833

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Σ. Γραμματείαν
τῆς Ἐπικρατείας

Ὁ Εἰρηροδίκης τῆς Ἐπαρχίας Ἀνδρούσης.

Ἡ ἔλλειψις γραμματέως μ' ἔκαμε νὰ μὴν ἀπαντήσω ἐγκαίρως εἰς τὴν ἀπὸ 22 Μαρτίου 1832 ὑπ' ἀρ. 330 προσταλλεῖσαν ἐγκύκλιον τῆς Βασιλικῆς Γραμματείας ταύτης, ἥδη δὲ εὐρὼν προσωρινῶς γραμματέα ἀπαντῶ εἰς τὰ περιεχόμενα αὐτῆς τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

Τὸ περὶ κληρονομίας α' ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι ὁ Νόμος θέλει, ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος νὰ τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδιὰ του λαμβάνοντα ἴσον μερίδιον ὅλα ἀνεξαιρέτως καὶ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ καὶ μεγαλῆτερα καὶ μικρότερα.

Συνθήθεια εἶναι εἰς τὸν λαὸν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος

¹ Ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ εἰς περιοδικὸν Ἀθηνᾶ, τόμ. ΝΓ' (1949), 253 ἐπ. καὶ εἰς ἀνάτυπον.

να μένη ἡ περιουσία του εἰς τὴν κυριότητα τῶν υἱῶν του, ἂν εἶναι ὅλοι εἰς ἡλικίαν, τοῦναντίον, εἰς τὸν μεγαλύτερον ἕως οἷου φθάσουν εἰς ἡλικίαν· καὶ ἀφοῦ ὑπανδρεύσουν τὰς ἀδελφάς των καὶ τὰς προικίσουν ὅπως δύνανται, τότε μοιράζονται ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἐξ ἴσου τὴν ἐπίλοιπον περιουσίαν τοῦ πατρὸς των· ἂν ὁμως αἱ ἀδελφαὶ δὲν εὐχαριστηθῶν με τὴν ὁποίαν προῖκαν ἤθελον προικισθῇ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των, εἶναι συνήθεια νὰ μοιράζονται τὴν πατρικὴν των περιουσίαν ἐξ ἴσου με τοὺς ἀδελφούς των.

Τὸ 2. Ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι ὁ Νόμος θέλει, ὅτι οἱ γονεῖς ἂν ἔχουν ἓνα ἕως τέσσαρα τέκνα, χρεωσιτοῦν νὰ τὰ ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν διαθήκην των κληρονομῶν τοῦλάχιστον τὸ τρίτον τῆς περιουσίας των, εἰ δὲ ἔχουν περισσότερα ἀπὸ τέσσαρα παιδιά, νὰ τὰ ἀφίνουν τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας.

Συνήθεια τοιαύτη δὲν ἐπικρατεῖ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἀλλὰ συνήθεια εἶναι νὰ μένη ὅλη ἡ περιουσία τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα καὶ οἱ γονεῖς νὰ μὴν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ μεταθέτουν αὐτὴν εἰς ἄλλους συγγενεῖς ἢ καὶ ξένους καὶ ζῶντες καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου των.

Τὸ 3 Ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι κατὰ τὸν Νόμον, ἂν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος τὸν κληρονομοῦν οἱ κατιόντες συγγενεῖς, ἤγουν τὰ παιδιά, ἐγκόνια κτλ., ἂν δὲν ἔχη κατιόντας τὸν κληρονομοῦν οἱ ἀνιόντες, ἤγουν γονεῖς, πάπποι ἢ μάμμαι κτλ., ἂν δὲν ἔχει οὔτε ἀνιόντας, τότε τὸν κληρονομοῦν οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, ἤγουν ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν· ὅταν τέλος δὲν ἔχει κανένα συγγενῆ, τὸν κληρονομεῖ ἡ ἐπικράτεια.

Ἡ τοπικὴ συνήθεια εἶναι νὰ κληρονομοῦν τοὺς ἀποθανόντας οἱ κατιόντες ἢ οἱ ἀνιόντες συγγενεῖς κλπ., ὅταν ὁμως δὲν ἔχουν τοιούτους, τότε γίνεται ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος τρία μερίδια, τὸ ἓνα λαμβάνει ὁ μείνας ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα, τὸ ἐν μοιράζεται διὰ τὴν ψυχὴν τους, τὸ ἕτερον λαμβάνει ἡ ἐκκλησιαστικὴ τοῦ τόπου Ἀρχή.

Τὸ 4 Ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι κατὰ τὸν Γραπτὸν Νόμον, ἂν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι ἄτεκνον καὶ ἀποθάνῃ ὁ εἰς τῶν συζύγων ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ Νόμιμοι συγγενεῖς κατὰ τὴν τάξιν τοῦ 3 ζητήματος, ὅχι ὁ ἐπιζὼν σύζυγος.

Συνήθεια εἶναι ἄρα ὁποῦ ἀποθάνῃ ὁ εἰς ἐκ τοῦ ἀτέκνου ἀνδρογύνου, δηλ. ἂν ἡ γυναῖκα, λαμβάνουν οἱ συγγενεῖς τῆς τὴν προῖκα τῆς σῶαν ἐκτὸς τῆς διεφθαρμένης· ὅταν ὁ ἄνδρας, λαμβάνει πάλιν ἡ γυναῖκα τὴν προῖκα τῆς καθὼς καὶ τὴν προγαμιαίαν τῆς δωρεὰν καὶ πηγαίνει εἰς τοὺς ἀδελφούς ἢ συγγενεῖς τῆς.

Τὸ 5 Ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι ὁ Νόμος θέλει, ὅτι ὅλα τὰ παιδιά νὰ κληρονομοῦν τοὺς δύο γονεῖς λαμβάνον ἕκαστον τὸ ἀνάλογον μερίδιόν του ἀπὸ τὴν περιουσίαν καὶ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου τῶν γονέων.

Συνήθεια εἶναι νὰ μοιράζεται ἡ περιουσία καὶ τῶν δύο γονέων ἐξ ἴσου εἰς ὅλα τὰ τέκνα, ὅταν ὁμως ἡ μητέρα των ἀποθάνῃ καὶ ὁ πατέρας των ὑπανδρευθῇ ἄλλην

γυναῖκα καὶ ἀποκτήσῃ τέκνα, τὰ θηλυκὰ τότε λαμβάνουν τὴν περιουσίαν τῆς μητρός των ὅλην καὶ λαμβάνουν καὶ μερίδιον ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς των ὅμοιον μὲ τὰ λοιπὰ ἀδελφία των· εἰς δὲ τὴν περιουσίαν τῆς δευτέρας μητρός των δὲν ἐνέχονται.

Τὸ περὶ προικὸς 6 Ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι κατὰ τὸν γραπτὸν Νόμον, ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνή καὶ λαβοῦσα τὴν προῖκα της, δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ καταβάλλῃ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της τὴν προῖκα ταύτην εἰς τὴν κοινὴν συνεισφορὰν τῆς κληρονομίας καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ λοιπὰ ἀδελφία τὴν κληρονομίαν ταύτην.

Συνήθεια εἶναι ὁμοία μὲ τὸν νόμον.

Τὸ 7 Ζήτημα ἐμπεριέχει, ὅτι ἂν ἡ θυγάτηρ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, λαμβάνει κατὰ τὸν γραπτὸν Νόμον τὸ μερίδιον τῆς κληρονομίας της καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲν δύνανται νὰ τὴν προικίσουν δίδοντές της ὀλιγότερα ἀπὸ τὸ μερίδιον τοῦτο.

Συνήθεια εἶναι, ὅτι ἂν οἱ γονεῖς ἀποθάνουν καὶ ἀφήσουν θυγατέρα ἀνύπανδρον νὰ τὴν προικίσουν ὁ ἀδελφὸς ἢ οἱ ἀδελφοὶ ὅπως δύνανται· ἂν ὅμως δὲν εὐχαριστηθῇ, τότε λαμβάνει ἴσον μερίδιον μὲ τοὺς ἀδελφούς.

Τὸ 8 Ζήτημα ἐμπεριέχει ὅτι ὁ Νόμος ὁ γραπτὸς λέγει, ὅτι θεωρεῖ τὴν προῖκα ὡς κτῆμα σχεδὸν ἀναφαίρετον τῆς κοινότητος τοῦ γάμου, μ' ἄλλους λόγους ἢ προῖξ δὲν ἀνήκει συνεσιῶτος τοῦ γάμου εἰς μόνην τὴν γυναῖκα, ἀλλ' εἶναι κοινὴ καὶ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὰ ἐκ τοῦ γάμου γενόμενα παιδιά· ὁ ἄνδρας ἔχει μὲν τὴν διαχείρησιν τῆς προικὸς καὶ τὴν ἐπιστατεῖ, ἀλλ' οὔτε αὐτὸς οὔτε ἡ γυνή, ἥτις τὴν ἔφερεν εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον, δὲν δύναται νὰ τὴν ἐκποιήσῃ, ἤγουν νὰ τὴν πωλήσῃ ἢ νὰ τὴν χαρίσῃ.

Συνήθεια εἶναι νὰ θεωρεῖται ἡ προῖκα της γυναικὸς ὡς κτῆμα ἀνεκποίητον καὶ δὲν δύναται μῆτε ὁ ἄνδρας μόνος, μῆτε ἡ γυναῖκα νὰ τὴν ἐκποιήσῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ τῶν δύο.

Σημειώσατε ὅτι αὕτη ἡ συνήθεια ἐπικρατεῖ μόνον εἰς τὰ χωρία τοῦ Κάμπου καὶ τῶν Λάκκων, εἰς δὲ τὰ χωρία τῶν Κορτοβουνίων ἐπικρατεῖ ἄλλη συνήθεια, δηλ. νὰ κληρονομοῦν τοὺς γονεῖς τὰ ἀρσενικὰ τέκνα καὶ νὰ προικίσουν τὰς ἀδελφὰς ὅπως θέλουν· ἔχουν δὲ καὶ συνήθειαν νὰ μὴ δίδουν, ὅσην περιουσίαν καὶ ἂν ἔχουν, εἰς τὰς ἀδελφὰς των προῖκα περισσοτέραν ἀπὸ μίαν ἀγελάδα, ἓνα βόδι, δέκα ἢ καὶ περισσότερα πρόβατα, μία φοράδα καὶ πέντε ἢ ἑξ ἁλαξιαῖς σκουτιά.

Προσέτι αἱ συνήθειαι αὗται ἐπικρατοῦν ἤδη εἰς τὸν λαὸν τῆς ἐπαρχίας ταύτης,

αἱ δὲ τὸ πάλαι εἶναι ἄγνωστοι πρὸς ἐμὲ καθὼς καὶ εἰς τοὺς ὅσους εἰδήμονας ἐμεταχειρίθην βοηθοὺς εἰς τὴν σημείωσιν τῶν συνηθειῶν τούτων.

καὶ ὑποσημειοῦμαι εὐπειθέστατος

Ὁ Εἰρηνοδίκης

μαρκος αλεβίτου

33. ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ ΛΙΜΗΡΑ

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Σ. Βασιλικὴν

Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρ. 68

Τὴν 24 Ἰουνίου 1833

ἄρ. πρ. 487

Ἡ πρόσκλησις τῆς Γραμματείας ταύτης ὑπ' ἀριθ. 330 περὶ ἐπιτοπίων συνηθειῶν ἐλήφθη ἐγκαίρως ὁμοῦ μὲ τὰ ἐν αὐτῇ τέσσαρα ὅμοια ἀντίτυπα, ἅτινα διανεμειθέντα εἰς τὰς κωμοπόλεις διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 39 ἐγγράφου τοῦ Εἰρηνοδικείου ἐπροσκληθήσαν ταυτοχρόνως διὰ νὰ ἀναφέρωσι κατασυνέπειαν καὶ τὸ πνεῦμα τῶν 8 ζητημάτων τὰς συνηθείας τοῦ τόπου των.

Καὶ οἱ μὲν τῆς κωμοπόλεως Βατίκων οἱ προκριτοδημογέροντες ἐπροθυμοποιήθησαν ὁπωσοῦν νὰ ἀναφέρωσι τακτικῶς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 8 ἀναφορᾶς των τῆς 6 τοῦ παρελθόντος τὰς συνηθείας τῶν (sic) χωραρχίας των, αἵτινες εἰσὶν ἀνέκαθεν μέχρι τοῦδε, ὡς θέλει παρατηρήσει ἡ Γραμματεία ἀπὸ τὸ ἐπισυναπτόμενον ἀντίγραφον τῶν ιδίων.

Οἱ δὲ τῆς κωμοπόλεως Κρεμαστῆς μόλις ἀπήντησαν διὰ τῆς 6 τοῦ ἤδη ὑπεμεσοῦντος ἀναφορᾶς των, ἀντίγραφον καὶ τῶν ὁποίων τούτων ἐγκλείεται, ἡ διάρκεια δὲ τῆς ἐξακολουθήσεως τῶν τοιούτων συνηθειῶν εἶναι ὡσαύτως παλαιόθεν.

Ἐκεῖνοι δὲ οἱ τῶν χωρίων Προκριτοδημογέροντες δὲν ἀνέφερον τίποτε περὶ τοιούτων συνηθειῶν ἐγγράφως, ἀλλὰ διὰ ζώσης ἐπὶ πληρεσιότητος συνεδριάσεως εἰς ταύτην τὴν μητρόπολιν ὅτι αἱ συνήθειαί των εἶναι σύμφωνοι μὲ τὸν νόμον τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου κατ' ὅλα τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα ἄρθρα.

Ἄλλαι συνήθεια εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὰς προσηθείας δὲν ὑπάρχουν.

Ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως

Ὁ Εὐπειθὴς Εἰρηνοδίκης

Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς

Ἐν Ἐπιδαύρῳ Λιμηρᾷ

Τὴν 16 Ἰουνίου 1833

(Τ.Σ.) Γεώργιος Ε. Δεσποτοπουλος

